

УДК 336.2

Луценко І.С.

к.е.н., викладач кафедри фінансів

Одеського національного економічного університету

ПОДАТКОВЕ СТИМУЛЮВАННЯ ЗАЛУЧЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕНСТИЦІЙ В УКРАЇНУ

Lutsenko I.S.

p.h.d, lecturer, department of finance

Odessa national economic university

TAX INCENTIVES TO ATTRACT DIRECT FOREIGN INVESTMENT IN UKRAINE

Анотація. У статті висвітлено податкове стимулювання залучення прямих іноземних інвестицій в Україну та запропоновано власний підхід. Визначено податкові стимули, що застосовуються окремими зарубіжними країнами для залучення іноземних інвестицій.

Summary. The article provides tax incentives to attract foreign direct investment in Ukraine and offered its own approach. Defined tax incentives used by individual foreign countries to attract foreign investment.

Ключові слова: податкова політика, податкове стимулювання, податки, прямі іноземні інвестиції, пріоритетні галузі економіки.

Keywords: tax policy, tax incentives, taxes, foreign direct investment priority sectors.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сучасний стан національної економічної системи вимагає акцентованої уваги до проблем залучення прямих іноземних інвестицій у пріоритетні галузі реального сектору економіки України. Оскільки в Україні приток прямих іноземних інвестицій до ВВП станом на

01.01.2012 р. становить 3,8 % [1], тоді як безпечний рівень – 6 %; частка прямих іноземних інвестицій на одну особу складає 1439,2 дол. США, тоді як в Чехії – 11482,8 дол. США, в Угорщині – 8446,7 дол. США, в Польщі – 6036,8 дол. США, в Словенії – 2875,2 дол. США, в Білорусії – 1518,5 дол. США, в Грузії – 2358,9 дол. США¹. Такий стан, у першу чергу, обумовлений тим, що на сьогодні, на відміну від іноземних країн, відсутнє дієве державне регулювання щодо залучення прямих іноземних інвестицій, у тому числі податкове. Тому приведення в дію саме регулюючого впливу держави на залучення прямих іноземних інвестицій через податкове стимулювання є важливим у контексті формування ефективної державної політики.

Аналіз досліджень і публікацій останніх років. Проблематика впливу податкової політики на інвестиційну діяльність представлена у працях таких вітчизняних науковців як: З. Варналія, Ю. Іванова, А. Крисоватого, Н. Крючкової, Т. Кошук, Л. Тарангул та ін. Зазначені науковці зробили значний внесок у розробку теоретичних та методичних основ впливу податкової політики на інвестиційну діяльність. Разом з тим, у наукових працях недостатньо приділено уваги сучасному податковому стимулюванню залучення прямих іноземних інвестицій в Україну. Крім того, постійні зміни у податковому законодавстві України спонукають до проведення подальших досліджень у сфері податкової політики.

Постановка задачі. Метою статті є висвітлити сучасний стан податкового стимулювання залучення прямих іноземних інвестицій до України та сформулювати власні практичні рекомендації щодо податкового стимулювання залучення прямих іноземних інвестицій в Україну.

Виклад основного матеріалу. Ураховуючи останні зміни в світовій економіці спостерігається, посилена конкурентна боротьба серед зарубіжних країн саме за іноземні інвестиції. Тому уряди багатьох держав усе частіше проводять лібералізацію режимів щодо прямих іноземних інвестицій, що наведемо у таблиці 1.

¹ Розраховано автором за даними [2] та [3]

**Зміни в національних режимах регулювання прямих іноземних
інвестицій за період 1995-2011 рр.**

Показники	1995	2000	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Кількість країн, які внесли зміни в свої інвестиційні режими	64	70	82	103	92	91	58	54	50	74	44
Кількість змін в режимах регулювання, в тому числі:	112	150	242	270	203	177	98	106	102	149	67
створення більш сприятливих умов для прямих іноземних інвестицій	106	147	218	234	162	142	74	83	71	101	52
створення менш сприятливих умов для прямих іноземних інвестицій	6	3	24	36	41	35	24	23	31	48	15

Джерело: складено автором за даними [4, 5]

Як видно із таблиці 1, 52 із 67 змін, які були внесені в національні режими регулювання прямих іноземних інвестицій у 44 країнах у 2011 р., були спрямовані на створення більш сприятливих умов для прямих іноземних інвестицій. Разом з тим, варто відмітити, що така тенденція спостерігається протягом усього досліджуваного періоду. Це свідчить, що країни у своїй політиці щодо залучення прямих іноземних інвестицій усе активніше використовують стимули, серед яких, найважливішими залишаються податкові (табл. 2).

Таблиця 2

Податкові стимули в окремих країнах світу

№ п/п	Податковий стимул	Визначення	Країни світу
1	Податкові канікули/звільнення від оподаткування	вид пільги, який спрямований на тимчасове, часткове або повне звільнення суб'єкта господарювання чи інвестицій від сплати певних видів податків	Болгарія, Угорщина, Ірландія, Казахстан, Литва, Польща, Росія, Словенія, Узбекистан, Бразилія, Чилі, Колумбія, Еквадор, Гватемала, Панама, Перу, Уругвай, Венесуела, Ангола, Єгипет, Малаві, Маврикія, Нігерія, Південна Африка, Зімбабве, Китай, Австралія, Кіпр,

			Індія, Індонезія, Ізраїль, Ліван, Сінгапур, Таїланд, Туреччина
2	Зменшення податкової ставки	вид пільги, який спрямований на зниження податкових ставок для підприємств з метою стимулювання залучення прямих іноземних інвестицій у специфічні сектори чи регіони, відповідно до певних розроблених критеріїв	Ірландія, Литва, Росія, Узбекистан, Бразилія, Беліз, Чилі, Колумбія, Еквадор, Перу, Гана, Малаві, Маврикія, Марокко, Австралія, Китай, Кіпр, Гонконг, Індія, Ізраїль, Малайзія, Сінгапур, В'єтнам
3	Інвестиційні знижки/податковий кредит	вид пільги у вигляді відрахування від оподаткованого доходу, які базуються на певному відсотку від нових інвестицій	Угорщина, Литва, Мальта, Польща, Словенія, Узбекистан, Бразилія, Чилі, Колумбія, Еквадор, Панама, Перу, Уругвай, Камерун, Малаві, Маврикія, Марокко, Нігерія, Південна Африка, Зімбабве, Австралія, Китай, Кіпр
4	Зменшення чи звільнення від податків	вид пільги, який представлений у вигляді звільнення суб'єкта господарювання від сплати деяких видів податків чи зменшення податків	Австралія, Китай, Кіпр, Індонезія, Ліван, Філіппіни, Таїланд, Туреччина, В'єтнам, Ангола, Єгипет, Гана, Марокко, Нігерія, Зімбабве, Бразилія, Чилі, Колумбія, Коста Ріка, Перу, Уругвай, Словенія, Росія, Узбекистан, Угорщина, Болгарія, Казахстан
5	Зменшення податків на дивіденди та відсотки	вид пільги спрямований, щоб стимулювати притік іноземних інвестицій. З іншого боку, чим нижча ставка оподаткування дивідендів, тим менший стимул реінвестувати прибуток	Мальта, Панама, Нігерія, Уганда, Австралія, Китай, Індія, Ізраїль, Малайзія, Філіппіни, Сінгапур, Таїланд
6	Вирахування оцінених витрат	вид пільги спрямований на зменшення об'єкта оподаткування через вилучення з нього певних сум, як правило, витрат платника	Австралія, Індія, Індонезія, Ліван, Малайзія, Філіппіни, Сінгапур, Камерун, Малаві, Намібія, Панама, Еквадор, Бразилія, Мальта, Словенія

Джерело: складено автором за даними [6, 7]

Досвід України щодо застосування податкових стимулів для залучення прямих іноземних інвестицій до країни був негативним, що призвело до повної ліквідації податкових пільг для іноземних інвесторів. Проте потреба у залученні

інвестицій в Україну, у тому числі прямих іноземних інвестицій, до пріоритетних галузей реального сектору економіки привело у 2012 році до прийняття Закону України «Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки з метою створення нових робочих місць» [8] та Закону України, «Про внесення змін до розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування суб'єктів господарювання, які реалізують інвестиційні проекти у пріоритетних галузях економіки» [9], що вступили у дію з 01.01.2013 року.

Метою вищезазначених законодавчих актів є запровадження сприятливих умов для залучення інвестицій, у тому числі іноземних, у пріоритетні галузі економіки України для створення нових робочих місць, розвитку інфраструктури депресивних територій, збільшення високоякісних вітчизняних товарів і послуг, створення сучасної виробничої транспортної та ринкової інфраструктури.

У той же час аналіз ухвалених законів, дозволяє окреслити основні його переваги та недоліки.

Серед переваг варто відмітити:

– введення спеціального режиму оподаткування прибутку підприємств, що здійснюють інвестиційний проект за ставкою: з 1 січня 2013 року по 31 грудня 2017 року включно - 0 відсотків; з 1 січня 2018 року по 31 грудня 2022 року включно - 8 відсотків; з 1 січня 2023 року - 16 відсотків;

– звільнення від оподаткування ввізним митом імпорту устаткування (обладнання) та комплектуючих виробів до нього, що не виробляється в Україні;

– використання методу нарахування амортизації основних засобів, що входять до груп 2 (капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом) і 3 (будівлі) як прискорене зменшення залишкової вартості.

Крім того, до позитивних сторін доцільно віднести запровадження низки критеріїв до суб'єктів господарювання, які здійснюватимуть інвестиційні проекти у пріоритетні галузі економіки та отримуватимуть податкові пільги. Оскільки податкові пільги не варто надавати всім підприємствам, які втілюють інвестиційні проекти, у тому числі з прямими іноземними інвестиціями. Адже в

минулому для України надання податкових пільг всім вище наведеним підприємствам призвело до зловживань в цій сфері діяльності та втрат бюджету, що і на сьогодні має наслідки. Тому визначимо запровадженні критеріїв надання податкових пільг суб'єктам господарювання, які здійснюватимуть інвестиційні проекти у пріоритетні галузі економіки, а саме:

1) за загальною кошторисною вартістю інвестиційного проекту. Тобто інвестиційний проект повинен перевищувати суму, еквівалентну:

- а) 3 мільйонам євро – для суб'єктів великого підприємництва;
- б) 1 мільйону євро – для суб'єктів середнього підприємництва;
- в) 500 тисячам євро – для суб'єктів малого підприємництва;

2) за кількістю створених нових робочих місць для працівників, що безпосередньо задіяні у виробничих процесах, а саме:

- а) 150 – для суб'єктів великого підприємництва;
- б) 50 – для суб'єктів середнього підприємництва;
- в) 25 – для суб'єктів малого підприємництва;

3) за середньою заробітною платою працівників. А саме, середня заробітна плата має не менш як у 2,5 рази перевищувати розмір мінімальної заробітної плати, встановленої на 1 січня звітного (податкового) року.

Однак, разом з позитивними рисами запровадження податкового стимулювання залучення інвестицій, у тому числі й іноземних, відмітимо й негативні.

По-перше, до критеріїв, які ураховуються при наданні податкових пільг суб'єктам господарювання із інвестиційними проектами не включено такі критерії як: форма іноземної інвестиції та рівень реінвестованого прибутку.

Форму іноземної інвестиції необхідно враховувати, щоб усунути зловживань з боку іноземних інвесторів щодо:

- ввезення до країни застарілих основних засобів – це стосується підприємств, які використовують майнову форму іноземної інвестиції;

- ввезення до країни спекулятивного капіталу – це стосується іноземних комерційних банків та страхових компаній, які при формуванні статутного

капіталу іноземною інвестицією в результаті можуть звільнитися від оподаткування.

Рівень реінвестованого прибутку необхідно враховувати, щоб запобігти вивезенню капіталів за кордон. Оскільки за даними Міністерства економіки, за час незалежності України вплив капіталу оцінюється в близько 30 млрд. дол. США, а щорічний обсяг його вивозу становить близько 1,5-2 млрд. дол. США [10].

По-друге, не визначено види пріоритетних галузей реального сектора економіки, яким надаватимуться податкові стимули. Оскільки більша частка іноземного капіталу як в країнах світу, так і в Україні залучається не до пріоритетних галузей реального сектору економіки, а до фінансового, торгівлі, операцій з нерухомим майном, оренди, інжинірингу та надання послуг підприємцям, що свідчить про перевагу вкладання коштів іноземними інвесторами до галузей із швидкою обіговістю.

Втретє, необхідним є перегляд критерію встановлення рівня заробітної плати, яку передбачають ввести на рівні не менше як у 2,5 раз мінімальних заробітних плат.

Вчетверте, основною метою розробки Закону України «Про стимулювання інвестицій до пріоритетних галузей економіки» є створення робочих місць в Україні. Водночас критерій відбору діяльності підприємств за кількістю створених робочих місць за нашою думкою є заниженим. Оскільки держава надаючи податкові пільги у розмірі: для суб'єктів великого підприємництва – 3 млн. євро (при створенні 150 робочих місць), для суб'єктів середнього підприємництва – 1 млн. євро (при створенні 50 робочих місць); для суб'єктів малого підприємництва – 0,5 млн. євро (при створенні 25 робочих місць) несе втрати для бюджету, що становлять – 23,4 млн. грн. Тому нами пропонується перегляд критерію кількості створення робочих місць у бік збільшення: для суб'єктів великого підприємництва до 313 робочих місць (при кошторисній вартості інвестиційного проекту 3 млн. євро); для суб'єктів середнього підприємництва до 104 робочих місць (при кошторисній вартості інвестиційного

проекту 1 млн. євро); для суб'єктів малого підприємництва до 50 робочих місць (при кошторисній вартості інвестиційного проекту 0,5 млн. євро).

Ураховуючи вищевикладене пропонуємо власний варіант надання податкових пільг підприємствам, що залучають прямі іноземні інвестиції до пріоритетних галузей економіки, який наведений у табл. 3.

Таблиця 3.

Спеціальний режим оподаткування податком на прибуток для підприємств, що залучають прямі іноземні інвестиції

Умови діяльності	Ставка податку на прибуток для підприємств, що залучають прямі іноземні інвестиції з 01.01.2013-31.12.2017 – 0%; з 01.01.2018-31.12.2022 – 8%; з 01.01.2023 – 16 %		
	Для суб'єктів великого підприємництва	Для суб'єктів середнього підприємництва	Для суб'єктів малого підприємництва
Загальна кошторисна вартість інвестиційного проекту, євро	> 3000000	> 1000000	> 500000
Форма прямої іноземної інвестиції	грошова, матеріальна та нематеріальна		
Рівень реінвестованого прибутку	70%	70%	70%
Середня заробітна плата, грн.	Середня заробітна плата має бути більшою у 2,5 раза розміру середньої заробітної плати за видами економічної діяльності, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового року)		
Кількість створених робочих місць, чол.	313	104	50
Вид економічної діяльності	Будівництво, сільське господарство, харчова промисловість, машинобудування, металургія		

Джерело: складено автором за результатами дослідження

Також передбачено решту умов для окремого виду економічної діяльності, а саме:

а) для будівельної: іноземні інвестиції в житловий фонд країни; використання у великій кількості сировини та інших матеріалів, наявних тільки в Україні; використання у будівництві нових основних засобів та будівних технологій; забезпечення соціальним житлом населення країни за адекватною ціною за 1 кв.м;

б) для сільського господарства та харчової промисловості: використання у господарській діяльності тільки нових основних засобів та виробничих

технологій, диверсифікація видів виробництва; створення сприятливої інфраструктури на селі; надання землі тільки в оренду;

в) для металургії та машинобудування: випуск високотехнологічного товару; ефективна розробка і переробка природних ресурсів в Україні; використання у великій кількості сировини та інших матеріалів, наявних тільки в Україні; придбання нових основних засобів; надання землі тільки в оренду.

Необхідність податкового стимулювання залучення іноземних інвестицій у вищенаведені види економічної діяльності обумовлено наступним.

По-перше, будівництво житлового фонду в Україні упродовж багатьох років залишається одним з першочергових завдань у країні. Адже 90 % житлового фонду країни побудовано ще за часів Радянського Союзу. Житло того часу не відзначається високим рівнем комфортності, зручним плануванням та надійністю. Переважна його частина взагалі була зведена як тимчасове житло, що не передбачає використання житлових площ понад 25–30 років. Крім того, Україна в результаті світової фінансової кризи отримала станом на 01.01.2011 р. 18,3 тис. об'єктів незавершеного житлового будівництва. Також варто відмітити, що введення в експлуатацію житла за часи незалежності України значно зменшилося порівняно з радянськими часами. Так, в Україні у 2011 році порівняно з 1980 роком було введено в експлуатацію житла на 45,7 % менше [2]. Хоча порівняно з 2009 роком у 2011 році ситуація з будівництвом житла стала покращуватися.

Важливим питанням залишається й забезпеченість населення житлом, оскільки станом на 01.01.2012 рік налічувалось 1 млн. 84 тис. [2] родин та самотніх осіб, які стоять у черзі за житлом. Крім того, на кожного жителя в Україні у середньому доводиться лише 23,5 кв. м загальної площі. У той же час у країнах Європейського Союзу зазначений показник у середньому у 2 рази вище. Наприклад, у Франції на 1 жителя доводиться 37,5 кв. м, у Німеччині – 41,9 кв. м, в Італії – 36,5 кв. м, у Швеції – 44,5 кв. м, в Угорщині – 28 кв. м [2].

По-друге, іноземне інвестування у сектор економіки машинобудування надасть поштовх розвитку виробництва машинобудівної продукції з високою доданою вартістю, що стане стимулом до швидкого та якісного розвитку країни,

розширення торгівлі на світовому ринку. Крім того, дозволить створити робочі місця для населення країни, тим самим підвищить їх добробут.

Адже на сьогодні багатогалузевий машинобудівний комплекс є потужним сектором промисловості України, який об'єднує понад 11 тисяч підприємств. Серед 38 секторів економіки він посідає четверте місце за обсягом випуску продукції після таких секторів, як виробництво харчових продуктів, металургійне виробництво та торгівля [11].

Проте недостатність сучасного обладнання гальмує розвиток даного сектора. Ступінь зносу основних засобів станом на 01.01.2011 в цьому секторі становить 84,3%, також інвестиції в основний капітал за 2008-2011 рр. скорочувалися порівняно з попередніми роками (табл. 4). Повільно вирішуються проблеми відновлення виробничого потенціалу галузі, подальшої зміни структури товарного виробництва та розвитку наукомісткого машинобудування, забезпечення конкурентоспроможності кінцевої продукції на світовому ринку. Крім того, зайнятість у даному секторі останніми роками почала скорочуватися у середньому на 11,8 %.

Таблиця 4

Інвестування машинобудівної галузі реального сектора економіки

Показники	Річні обсяги інвестицій в основний капітал, млн. грн				Річні обсяги прямих іноземних інвестицій, млн. дол. США			
	2008	2009	2010	2011	2008	2009	2010	2011
Машинобудування	6189	3564	4400	5888	256	58,1	306	48,4
Промисловість (довідково)	76618	57658	58558	84971	485	969,3	766,2	1204,3

Джерело: складено автором за даними [2]

По-третє, сектор металургійного виробництва та виробництва готових металевих виробів в Україні є також одним із найбільших у світі виробників металів та виробів із них, зокрема, за обсягами виробництва сталі він займає восьме місце у світовому господарстві [11].

Металургійний комплекс в Україні забезпечує понад 25 % промислового виробництва і 34 % загального експорту товарів. Проте, значну частку (до 40 %)

українського експорту металів у 2011 р. складала: чавун переробний у чушках, зливки, напівфабрикати з нелегованої сталі, феросплави, відходи та брухт чорних металів. Практично відсутня номенклатура експорту високотехнологічної металопродукції: продуктів прямого відновлення залізних руд, листів плакованих з гальванічним покриттям та електролітичним оцинкуванням, прокату плаского з корозійностійкої нержавіючої сталі. Це свідчить про низький технологічний розвиток даної галузі, що супроводжується неліквідним фондом основних засобів. Наприклад, станом на 01.01.2011 ступінь зносу основних засобів саме у металургійному секторі економіки становить 59,3 % [2]. Крім того, за 2008-2011 рр. інвестування процесів модернізації та технічного переоснащення металургійних підприємств різко скоротилося (табл. 5).

Таблиця 5

Інвестування металургійної галузі реального сектора економіки

Показники	Річні обсяги інвестицій в основний капітал, млн. грн				Річні обсяги прямих іноземних інвестицій, млн. дол. США			
	2008	2009	2010	2011	2008	2009	2010	2011
Металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів	10503	6683	5161	9037	-240,6	44,7	383,3	138,4
Промисловість (довідково)	76618	57658	58558	84971	48,5	969,3	766,2	1204,3

Джерело: складено автором за даними [2]

Металургійна галузь реального сектора економіки потребує іноземного інвестування для досягнення позитивного ефекту у будівництві, машинобудуванні, розбудові дорожньо-транспортного комплексу, створення нових робочих місць і формування передумов для стійкого економічного зростання.

По-четверте, обґрунтовуючи важливість кожної галузі для інвестування неможливо не зупинитися на сільському господарстві та харчовій промисловості. Як вважають експерти, ці дві галузі економіки у разі загострення світової продовольчої кризи зможуть забезпечити весь світ. Це проблемне питання на

сьогодні є вкрай важливим та актуальним. За розрахунками Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН запасів їжі на планеті хватить тільки на 60 днів [12], якщо розвиток сільського господарства у світі припиниться. А ураховуючи те, що територія України займає 60 млн. га, з них близько 42 млн. га займають сільськогосподарські землі, що є третиною світових запасів чорнозему, то Україна може увійти в трійку світових лідерів за динамікою виробництва продуктів.

Але Україні необхідно підвищити якість виробництва та виробничих потужностей для забезпечення своїх пріоритетів на світовому ринку, оскільки станом на 01.01.2011 р. ступінь зносу основних засобів харчової промисловості становить 45,7 %, сільського господарства – 40,8 %.

По-п'яте, необхідним є розробка механізму надання податкових канікул підприємствам з прямими іноземними інвестиціями для розвитку наукоємних виробництв.

Проведене дослідження показало, що всі галузі економіки потребують оновлення основного капіталу, також обсяги накопиченої амортизації станом на 01.01.2011 рік складають 121,9 млрд. грн. Вирішення даної проблеми можливе за допомогою одного з додаткових джерел фінансування модернізації основних засобів у формі капітальних вкладень як амортизаційні відрахування інвесторів. Крім того, відповідно до Указу президента України від 7 березня 2001 року №169/2001 «Про концепцію амортизаційної політики», метою амортизаційної політики є перетворення амортизації на інструмент активізації інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання в державі [13]. Однак сьогодні амортизація фактично перетворилася на інструмент зниження оподаткованого прибутку та додаткове джерело поповнення дефіциту оборотних коштів підприємства. Державою не проводиться контроль використання амортизаційних відрахувань суб'єктами підприємницької недержавної форми власності. Тому ми пропонуємо проводити контроль з боку держави, в особі податкових органів, використання амортизаційних відрахувань суб'єктами підприємницької діяльності недержавної форми власності. З цією метою до п.п.145.1.8 п.145.1 ст.145 Податкового кодексу

України варто додати умову «у разі невикористаних обсягів амортизаційних відрахувань на оновлення основних засобів по закінченню строку їх корисного використання оподатковувати такі суми амортизаційних відрахувань податком на прибуток». Це надасть можливість задіяти для оновлення основних засобів потужне джерело фінансування – амортизаційні відрахування.

Висновки. Таким чином, сучасне податкове стимулювання залучення прямих іноземних інвестицій до України має як позитивні, так й негативні вади. Проте з метою уникнення неправомірних дій з боку іноземних інвесторів; створення нових робочих місць; оновлення основних засобів; підвищення соціальних стандартів життя населення були сформульовані практичні рекомендації податкового стимулювання залучення прямих іноземних інвестицій до пріоритетних галузей реального сектора економіки шляхом введення спеціального режиму оподаткування податком на прибуток підприємств.

Література:

1. Платіжний баланс України. Щоквартальне аналітично-статистичне видання Національного банку України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=112444>
2. Офіційний веб-сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. World Investment Report 2013: Global Value-Chains: Investment and Trade for Development [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://unctad.org/en/Pages/DIAE/World%20Investment%20Report/World_Investment_Report.aspx
4. United Nations Conference on Trade and Development World Investment Report 2011 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.unctad-docs.org/files/UNCTAD-WIR2011-Chapter-III-en.pdf>

5. United Nations Conference on Trade and Development World Investment Report 2012 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.unctad-docs.org/files/UNCTAD-WIR2012-Chapter-III-en.pdf>

6. Tax incentives and Foreign Direct Investment.– UN, New York, Geneva, 2000, ASIT Advisory Studies, №16, 177p.

7. Крючкова Н. М. Податкова політика в системі макроекономічного регулювання: Монографія / Н. М. Крючкова. – Одеса: Астропринт, 2011. – 190 с.

8. Закон України «Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки з метою створення нових робочих місць» від 06.09.2012 р. № 5205 - VI [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5205-17>

9. Закон України «Про внесення змін до розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування суб'єктів господарювання, які реалізують інвестиційні проекти у пріоритетних галузях економіки» від 06.09.2012 р. № 5211- IV [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5211-17>

10. Офіційний веб-сайт Міністерства економіки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua>

11. Буряковський І. Вплив торгівельної політики на людський розвиток [Електронний ресурс] / І. Буряковський, В. Мовчан – К: Аналітично-дорадчий центр блакитної стрічки. – 2011. – 132 с. Режим доступу: http://www.unesco.org/fileadmin/DAM/trade/ct/ct_2011/AfT_Ukraine_U.pdf

12. Офіційний веб-сайт журналу «Свобода слова» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://sslova.cv.ua/?p=97167>

13. Указ президента України «Про концепцію амортизаційної політики» від 7 березня 2001 року №169/2001. – [Електронний ресурс] /Верховна Рада України. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/169/2001>.